

סלים יהושע סלטי

נולד: בשנת 1935, טורקיה
חי ופועל: מושב רשפון, ישראל
עיסוק: עסקים ופילנתרופיה

אוניברסיטת בר-אילן מעניקה תואר דוקטור לשם כבוד לסלים יהושע סלטי כאות הוקרה על תרומתו העצומה לשימור מורשת יהדות ספרד ושפת הלדינו. המרכז החלוצי לחקר הלדינו, שהוקם ברוח חזונו באוניברסיטת בר-אילן, מקשר בין מורשת העבר לעתיד. המרכז משמש בסיס להנחלת תרבות ספרד בקהילות ישראל בתפוצות ובמדינת ישראל.

סלים יהושע סלטי גדל במשפחה בעלת תודעה יהודית חזקה, באיסטנבול. אחד מזיכרונות ילדותו המשמעותיים הוא יום ניצחון בעלות הברית במלחמת העולם השנייה בשמיני במאי 1945. "אני זוכר בבהירות את שמחתו של אבי למשמע ההכרזה על הניצחון. הוא היה נרגש מאד מהעמיד הצפוי לקהילה היהודית הגדולה של טורקיה, כשמונים אלף נפש, ששרדה את זוועות הנאצים. בו זמנית, הוא התאבל על אובדן רוב רובה של יהדות הבלקן והיהודים דוברי הלדינו שנספו במחנות הריכוז. הוא תהה אם שפת הלדינו תישמע אי פעם שוב במדינות הבלקן," אומר סלטי. "כשהתבגרתי, החלטתי לעשות כל שביכולתי כדי שהלדינו תמשיך להתקיים".

לאחר שהשלים תואר ראשון בכלכלה ותואר שני בעיתונאות באוניברסיטת איסטנבול, עבד סלטי ככתב ועורך של העיתון היהודי היחיד בטורקיה, "שלום", שנדפס בטורקית ובלדינו. הוא גויס לצבא הטורקי ושירת כקצין בחיל השריון. בתקופה זו נישא סלטי לנעימה, אשתו זה 55 שנים, נולדו

לו שני בנים ופעילותו בקהילה היהודית התרחבה מאד. הוא נמנה עם מקימי ה"אילדרים ספור קובולו" (מועדון ספורט לנוער יהודי), ושימש כנשיאו במשך מספר שנים. כחבר בהקדש היהודי-טורקי, הוא פעל לשימור ושיקום מוסדות יהודיים ובתי כנסת.

בשנת 1975 היגר סלטי עם משפחתו לג'נבה, וגם שם שימש במשך שנים כחבר בוועד המנהל של הקהילה היהודית. הוא ביסס את פעילותו העסקית ביבשות אחרות, הקים חברות והרחיב את מעורבותו בתעשייה. מאז שנת 2000 מקדיש סלטי את רוב זמנו לפעילות פילנתרופית. באמצעות הקרן שהקים הוא מעניק מלגות למאות סטודנטים שמוצאם ממשפחות דוברות לדינו. בשנת 2003 הוא הקים באוניברסיטת בר-אילן את "המרכז לחקר הלדינו ע"ש נעימה ויהושע סלטי", מרכז בעל שם עולמי לשימור הלדינו והתרבות של יהודי ספרד, המנוהל על ידי פרופ' שמואל רפאל, בוגר מלגת סלטי בעצמו.

המרכז מציע מסלולים לתואר ראשון, שני ושלישי, מקיים שיתופי פעולה אקדמיים עם אוניברסיטאות מובילות באירופה ובארה"ב ועורך בכל שנה כנסים והרצאות. במרכז יש ספריית מחקר מתקדמת, ואנשי פועלים בהתמדה, בהשראת חזונו של סלטי, לשמר את השפה ואת נוכחותה בסדר היום האקדמי כתחום מחקר עצמאי מוכר. המרכז מצליח גם להגביר את המודעות הציבורית לשפת הלדינו באמצעות קורסים ופעילויות המוצעים לציבור הרחב. סלטי משמש כחבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בר-אילן ורואה בה את ביתו השני. לדבריו: "רוח המרכז לחקר הלדינו תואמת לחזון האוניברסיטה ולמטרתה לשמר את התרבות היהודית".

בשנים האחרונות, משעבר להתגורר בישראל הוא אומר: "הגעתי בחזרה לארץ אבותיי, כדי לחיות כיהודי ולהמשיך המסורת היהודית של 'תיקון עולם'".

